

PREVENTIVNÍ STRATEGIE ŠKOLY

ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ČESKÝ KRUMLOV, KAPLICKÁ 151

1. Cíle a principy

Rozvoj kompetencí žáků

- ✓ Rozvoj a kultivace sociálních dovedností
- ✓ Dodržování otevřené komunikace
- ✓ Podpora pozitivního realistického vnímání sebe sama
- ✓ Rozvoj osobnostních kvalit, které podporují zdravý rozvoj osobnosti (sebevědomí, altruismus, empatie, asertivita)
- ✓ Motivace k samostatnosti
- ✓ Podpora chápání základních pojmů týkajících se mezilidských vztahových úrovní i postoje či vztahu sám k sobě
- ✓ Zajištění dostatečného množství potřebných informačních zdrojů podporujících nabývání vědomostí, dovedností a návyků potřebných pro správné zdravé společenské soužití
- ✓ Vedení k pravidelnému smysluplnému využívání volného času
- ✓ Doprovázení k vytrvalosti, sebereflexi, samostatnému uvažování, kritickému myšlení, aktivnímu řešení problémů, formulování vlastních názorů
- ✓ Vytváření dostateku příležitostí k porozumění chování a jednání ostatních žáků, dospělých
- ✓ Upevňování vhodných forem chování i jednání, respektu pravidel, kvality týmové spolupráce
- ✓ Zvyšování schopnosti orientovat se ve společenských situacích, v oblastech komunikace se svým okolím (přátelé, rodina, spoluobčané, úřady)
- ✓ Podpora zvládání negativního stresu, povinností (například v práci)
- ✓ Vedení a učení se správnému zacházení a plánování s časem, prokrastinace

- ✓ Prohlubování schopnosti určovat si priority, postoje a hodnoty
- ✓ Dohlížení na hluboké osvojení si zásad a návyků bezpečného kontaktu s jinými lidmi
- ✓ Umožnění praktického využívání získaných znalostí, dovedností a zkušeností v každodenní životní praxi

Demokratické řízení, efektivní pravidla vzájemného soužití

- ✓ Učení vedoucí k respektu lidských práv a legislativních rámců obecně
- ✓ Možnost hlubšího pochopení individuálních potřeb a odlišností ostatních
- ✓ Přímá dlouhodobá participace žáků při vytváření pravidel vzájemného soužití ve škole
- ✓ Rozvoj a setrvalá podpora schopností žáků uvědomování si osobní zodpovědnosti za vlastní činy
- ✓ Vedení k pochopení možných důsledků některých forem jednání či chování
- ✓ Vyžadování respektování pravidel, ujednání, dohod a slibů
- ✓ Srozumitelné podávání informací o právech a povinnostech

Vyvíjení soustavných snah a aktivit vedoucích k vytváření přátelské, bezpečné, harmonické a spolupracující atmosféry, lidské respektující vzájemnosti a důvěry ve škole

Přístup k informacím a práce s nimi

- ✓ Kultivace a formování schopností a dovedností využívaných k práci s různými informačními zdroji
- ✓ Podpora reálně kritických hodnocení, kritického myšlení a srovnávání informací
- ✓ Umožnění formulování a projevování vlastního názoru
- ✓ Úprava a podpora pozitivních žádoucích změn plynoucích ze zisku nových poznatků a informací v postojových rámcích
- ✓ Rozvoj znalostí a širšího poznání základních lidských potřeb (fyzických, psychických, emočních, sociálních, ekonomických, duchovních)

Spolupráce

- ✓ Stálá funkční participace v rámci ŠVP a kooperace celého pedagogického sboru
- ✓ Spolupráce s ostatními zaměstnanci školy

- ✓ Kultivace a podpora zvýšení spolupráce se zákonnými zástupci žáků
- ✓ Otevřená komunikace mezi školou a zákonnými zástupci žáků
- ✓ Budování bezpečného prostředí
- ✓ Propojení školy s dalšími institucemi (externí odborná pracoviště a zařízení PPP, SPC, SVP, odborná lékařská pracoviště, PČR, MP ČK, HZS ČK, organizace působící v oblasti primární prevence a podobně)

Metody práce

- ✓ Vyhledávání a detekce žáků z prostředí se zvýšenými rizikovými faktory
- ✓ Vyhledávání a detekce žáků s již demonstrovanými druhy RCH
- ✓ Pedagogická diagnostika třídních kolektivů, klimatu třídy, intrapersonálních a interpersonálních vztahových vazeb
- ✓ Pozorování
- ✓ Intervence
- ✓ Supervize
- ✓ Vedení spontánních i řízených rozhovorů či diskuzí
- ✓ Moderování diskuzí a dialogů mezi žáky na téma RCH
- ✓ Objasňování společenských či sociálních rolí a jejich výměna
- ✓ Přednášky, besedy
- ✓ Exkurze
- ✓ Motivace
- ✓ Komunikace
- ✓ Srozumitelné, přehledné vysvětlení a uvedení do problematiky s důrazem na individuální přístup
- ✓ Funkční využívání vhodných dostupných materiálů
- ✓ Praktické ukázky (videoprojekce, prezentace, obrazové materiály, interaktivní prvky a jiné)
- ✓ Zážitkové formy, například exkurze
- ✓ Řízená individuální a skupinová práce s žáky
- ✓ Samostatná individuální a skupinová práce s žáky zaměřená na problematiku a prevenci RCH
- ✓ Průběžné hodnocení a analýza výsledků

2. Strategie a metody

Školní poradenské pracoviště

Na naší škole je zřízeno školní poradenské pracoviště ve složení školní metodička prevence Mgr. Eva Kašáková a výchovná poradkyně Mgr. Alena Kubová.

Školní poradenské pracoviště, ve kterém působí zpravidla výchovný poradce a školní metodik prevence, spolupracuje zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy.

Na orientačním plánu školy umístěném ve vestibulu školy u vchodu do budovy je školní poradenské pracoviště zveřejněno a případní zájemci jsou nasměrováni přímo ke kabinetům. Na kabinetech VP i ŠMP jsou vyvěšeny konzultační hodiny, ale po domluvě je možné se sejít kdykoliv.

Vztah pedagog – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi pedagogem a žákem. Žák ví, že se může na pedagogy kdykoli obrátit a jeho názor, jeho potřeby budou respektovány. Pedagogové se o žáky aktivně zajímají a podněcují dialog a diskuzi s nimi. Získávají důvěru žáků i prostřednictvím vytváření a kultivací vztahů s rodinami i širším sociálním prostředím, komunitou žáků.

Při řešení problémů jsou pedagogové otevřeni komunikaci s žákem, s jeho zákonnými zástupci, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradce, třídním učitelem, metodikem prevence.

Na základě dosažení shody ve společných cílech, směřování a postupech **dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.**

Skupinová práce

Značnou část vyučování žáci vykonávají zadané úkoly ve dvojicích nebo ve skupinách. Mnohdy pracují též ve skupinách napříč třídami nebo ročníky.

Pedagogové věnují pozornost také funkční spolupráci ve skupinách, podporují naslouchání, zapojení se všech členů skupiny. Učitelé s žáky reflektují skupinovou, společnou práci a podporují tak rozvoj kompetencí **týmové práce, řešení konfliktů**. Podporují odpovědnost žáka na řešení konfliktu.

Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku.

Projektové vyučování, projektové dny tříd a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním okolo sebe a aktuálními tématy. Projektové dny umožňují intenzivní spolupráci tříd napříč ročníky i stupni.

Celoškolní projekty podporují spolupráci žáků napříč celou školou. Žáci se navzájem poznávají a dokážou spolupracovat na zadaných úkolech nebo hrách i ve velmi nerovnoměrných nesourodých skupinách.

Tyto aktivity se ukazují být podstatným prvkem prevence projevů RCH, zvláště v chování starších žáků k mladším ročníkům.

Individuální hodnocení, slovní hodnocení sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od všech pedagogů. Jsou srozumitelně a včas informováni o své školní prosperitě, pokrocích či případných nedostatcích nebo rezervách.

Pedagogové oceňují úsilí žáka a míru jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Podporují individuální originální talent jednotlivce, jeho vnitřní motivaci, úsilí a zájem.

Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Veškeré snahy směřují vždy k získání **důvěry v sebe sama, dovednosti vnímání vlastní psychické síly, uvědomování si svých možností, osvojení si pozitivního vztahu k okolnímu světu.**

Komunikace se zákonnými zástupci žáků

Učitelé nabízejí všem zákonným zástupcům žáků možnost individuálních konzultací a aktivně vyzývají zákonné zástupce, aby tuto možnost využívali. Motivují zákonné zástupce žáků k aktivní spolupráci se školou a podporují zapojení zákonných zástupců žáků do procesu vzdělávání jejich dětí.

Zákonní zástupci mají i možnost navštívit výuku. Tato možnost ovšem nebývá využívána, vyjma zájemců o budoucí studium na naší škole.

Pedagogická diagnostika

Pedagogové věnují pozornost žákům, registrují signály o možném problému žáka, hledají možné příčiny a vhodné formy a cesty k nápravě.

Pokud je třeba, spolupracují učitelé se zákonnými zástupci žáků, výchovným poradcem či metodikem prevence, kteří se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně můžeme využívat dalších odborných institucí (PPP, SPC, SVP a podobně).

3. Konkrétní aktivity podporující primární prevenci

Aktivity podporující minimalizaci vzniku a rozvoje RCH

- ✓ Přednášky
- ✓ Besedy
- ✓ Exkurze
- ✓ Zážitekové programy
- ✓ Preventivní programy, projekty
- ✓ Školní výlety
- ✓ Kulturní programy
- ✓ Projektové dny
- ✓ Nabídka volnočasových aktivit ve spolupracujících organizacích
- ✓ Projektové vyučování
- ✓ Celoškolní projekty
- ✓ Jarní a podzimní práce na školním pozemku
- ✓ Dětský karneval
- ✓ Mikulášská nadílka
- ✓ Sportovní hry mládeže
- ✓ Jarní a podzimní úklid okolí školy
- ✓ Olympiády
- ✓ Vánoční besídka pro žáky a jejich rodinné příslušníky
- ✓ Zahradní slavnost k zakončení školního roku za účasti rodinných příslušníků žáků
- ✓ Nabídka hudebního kroužku soukromé ZUŠ působící na naší škole
- ✓ Podpora charitativních akcí

Všechny výše uvedené aktivity určené žákům jsou vždy přístupné i zákonným zástupcům či rodinným příslušníkům. Setkáváme se však s malou pozitivní odezvou ze strany zákonných zástupců.

Kontaktní místo ve škole a informační nástěnka

V prvním podlaží školy se nachází kabinet školní metodičky prevence (a zároveň kancelář zástupkyně ředitelky školy) Mgr. Evy Kašákové. Na dveřích jsou vyvěšeny konzultační hodiny a přehled činnosti metodika školní prevence, okruh témat, která je možno řešit či se jimi zabývat. Zákonní zástupci však nabídky konzultací nebo pohovorů nevyužívají.

Ve vestibulu vchodu do školy se nachází informační nástěnka týkající se prevence. Bývá pravidelně obnovována, zvláště informacemi týkajícími se aktuálních palčivých problémů dětí a dospívajících, i jejich zákonných zástupců. Jsou na ní zveřejněny informace o funkci a umístění schránky důvěry, i o pravidlech jejího využívání.

Vedle kabinetu ŠMP je umístěna schránka důvěry. Nachází se na všem známém, přesto bezpečně odkloněném místě. Žáci jsou se schránkou důvěrou seznámeni od svých třídních učitelů i od metodika prevence; mohou se během přestávek, případně po vyučování přijít poradit, popovídat si, nebo využít schránku důvěry.

4. Organizace a struktura prevence

Metodik prevence

Mgr. Eva Kašáková

Je členem školního poradenského pracoviště.

Viz příloha 1 – **Standardní činnosti školy – školní metodik prevence**

Třídní učitel

Pedagogové se věnují v rámci své náplně práci výuce a vzdělávání a plnohodnotnému rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy.

Oslovují, neprodleně a vždy informují a zapojují do řešení problémů metodika prevence a výchovného poradce.

Provádějí průběžnou pedagogickou diagnostiku žáků a třídy, konzultují případné problémy a navrhnou opatření. Dále bezodkladně informují vedení školy, ŠMP, VP, i ostatní členy pedagogického sboru o výskytu i podezření na RCH.

Třídní učitelé jsou v kontaktu se zákonnými zástupci žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace. Vše potřebné bezodkladně sdělují písemnými zápisy v žákovské knížce žáka, popřípadě zákonné zástupce neprodleně kontaktují telefonicky. Třídní učitelé vedou pedagogický deník žáka, kam zapisují veškeré informace podstatné pro jeho výuku a vzdělávání. Zajišťují dopsání důležitých sdělení i od ostatních učitelů.

Ředitel školy, vedení školy

Sleduje efektivitu prevence RCH.

Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření vedoucí k zabránění vzniku či rozvoje RCH a k setrvalému zlepšování vzájemného soužití ve škole. Zajišťuje přátelskou, spolupracující, vstřícnou, otevřenou a bezpečnou kulturu školy.

V případě potřeby se účastní zásadních jednání, výchovných komisí, setkání či pohovorů se zákonnými zástupci žáků a školy i spolupráce s externími odborníky.

Výchovný poradce

Mgr. Jana jedličková

Je členem školního poradenského pracoviště.

Viz příloha 2 – Standardní činnosti školy – výchovný poradce

Odborná pracoviště

Viz Plán minimálního preventivního programu (veden v online verzi na www.preventivni-aktivity.cz)

Zpracovala: Mgr. Eva Kašáková, ŠMP

72

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 28 odst. 6, § 121 odst. 1 a § 123 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb. a zákona č. 49/2009 Sb.:

Standardní činnosti školy

Standardní činnosti školního metodika prevence

1. Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

II. Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

III. Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

72

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 28 odst. 6, § 121 odst. 1 a § 123 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb. a zákona č. 49/2009 Sb.:

Standardní činnosti školy

Standardní činnosti výchovného poradce

I. Poradenské činnosti:

1. Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:

a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,

b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,

c) individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,

d) poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků ve spolupráci s třídním učitelem,

e) spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,

f) zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,

g) poskytování služeb kariérového poradenství žákům cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.

2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky, včetně spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření v 1. stupni.

3. Zprostředkování vstupní a průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních.

4. Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

5. Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.

6. Poskytování služeb kariérového poradenství pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zejména pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona.

II. Metodické a informační činnosti

1. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy:

a) v otázkách kariérového rozhodování žáků,

b) s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory,

c) s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,

d) s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů,

e) v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.

2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.

3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.

4. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.

5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.

6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.

7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.